

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J.P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu

o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 sierpnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 24 października 2024 r., sygn. akt III AUa 759/24,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 24 października 2024 r. zmienił zaskarżony apelacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 18 czerwca 2024 r., zmieniający decyzję organu rentowego z dnia 3 października 2023 r., odmawiającą przyznania ubezpieczonemu J.P. prawa do przeliczenia kapitału początkowego wraz z rekompensatą w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w ten sposób, że oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że w trakcie zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1984 r. do dnia 31 stycznia 1997 r. w W. S.A. w W. oraz od dnia 3 lutego

1997 r. do dnia 31 marca 2003 r. w V. Spółce z o.o., ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace wymienione pod poz. 12 dział XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), tj. „przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”. Ubezpieczony nie zdołał bowiem wykazać jakoby przez cały ten okres pracował jako spawacz. Zarówno z zeznań ubezpieczonego, jak i z jego akt osobowych wynika, że w W. zajmował głównie stanowisko ślusarza-montażysty, dwukrotnie przebywał na budowach eksportowych zajmując stanowisko betoniarza i ślusarza-spawacza, natomiast pracę spawacza, wymienioną pod poz. 12 dział XIV, wykazu A wykonywał jedynie w okresach: marzec 1986 r., listopad i grudzień 1987 r., styczeń 1988 r., od marca do grudnia 1988 r., od stycznia do lipca 1989 r., marzec i maj 1993 r., od sierpnia do grudnia 1993 r., od stycznia do grudnia 1994 r., od stycznia do grudnia 1995 r., od stycznia do grudnia 1996 r. oraz w styczniu 1997 r. – łącznie przez 5 lat.

Co do zatrudnienia ubezpieczonego w Spółce V., to zarówno w skierowaniu na badania profilaktyczne wstępne, w umowie o pracę na czas określony z dnia 28 stycznia 1997 r., jak i w zaświadczeniu o ukończeniu instruktarzu ogólnego w ramach szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP z dnia 3 lutego 1997 r. jego stanowisko pracy określono jako „ślusarz”, a w umowie o pracę na czas nieokreślony z dnia 30 kwietnia 1997 r. jako „ślusarz-spawacz”. Jednak nawet gdyby zaliczyć zatrudnienie ubezpieczonego w Spółce V. jako pracę na stanowisku spawacza, to i tak jego łączny staż pracy w warunkach szczególnych wynosiłby 11 lat. Zatem - wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego – ubezpieczony nie wykazał wymaganych 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Nie spełnił więc przesłanki do przyznania mu prawa do rekompensaty z art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1696 ze zm., dalej jako ustawa pomostowa).

Ubezpieczony w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu samemu Sądowi w innym składzie wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i wydania orzeczenia reformatoryjnego, uwzględniającego w całości odwołanie oraz zasądzenia od organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to: 1) art. 21 ust. 1 i 2 ustawy pomostowej w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 1631 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), przez błędną wykładnię i przyjęcie, że w sprawach o prawo do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych większe znaczenie ma literalne brzmienie wskazanych przez pracodawcę w aktach osobowych nazw stanowisk pracy wykonywanej przez pracownika niż zakres rzeczywiście wykonywanych przez niego obowiązków, skutkiem czego błędnie uznano, że skarżący nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych i nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do tej rekompensaty; 2) § 2 ust. 1 w związku z § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., przez jego błędną wykładnię i uznanie, że skarżący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co nie korespondowało z jego zeznaniami, jak i z powszechnie przyjętą linią orzecniczą sądów, zgodnie z którą w sprawach o przyznanie rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych rozstrzygającego znaczenia nie ma nazwa stanowiska pracy używana w dokumentacji pracowniczej przez pracodawcę, lecz rzeczywisty zakres wykonywanych przez pracownika obowiązków, 3) art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 245 i art. 253 zdanie 1 i 2 k.p.c., przez oparcie orzeczenia jedynie na podstawie części zebranego w sprawie materiału dowodowego; 4) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż w składzie Sądu Apelacyjnego brała udział osoba powołana na urząd

sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3, dalej jako ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS), co prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Prawach Człowieka, co uzasadnia zarzut nieważności postępowania z przyczyn, o których mowa w art. 379 ust. 4 k.p.c.

Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia jej oczywista zasadność, gdyż zaskarżone orzeczenie „obarczone jest rażącą wadliwością polegającą na błędnej wykładni prawa materialnego, a to art. 21 ust. 1 i 2 ustawy (...) o emeryturach pomostowych w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach (...) oraz § 2 ust. 1 w związku z § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (...), jak również naruszeniu przepisów postępowania”. Skarżący powołał się przy tym na powszechnie przyjęty w judykaturze pogląd, że ocena, czy ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie polega wyłącznie na ocenie literalnego brzmienia nazwy stanowiska zajmowanego w danym zakładzie pracy, lecz na analizie rzeczywiście wykonywanych obowiązków pracowniczych przez konkretnego ubezpieczonego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał również, że „w drugiej instancji rozpoznawała sprawę sędzia powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (...), wobec czego wnioskujący nie miał zapewnionego konstytucyjnego prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, a która to wadliwość procesu powoływania prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu

art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Prawach Człowieka”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez

skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12, LEX nr 1482419 i powołane tam orzeczenia).

W tym kontekście należało stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania w istocie odwołuje się do jednej tylko przesłanki przedsądu, tj. oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), choć w dalszej jego części znajduje się nawiązanie do wymienionej w podstawach skargi nieważności podstępowania, będącej przesłanką przedsądu o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Jeżeli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się na twierdzeniu skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007 oraz z dnia 24 czerwca 2025 r., II PSK 104/24, LEX nr 3893323). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest

usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274 czy z dnia 20 maja 2025 r., II USK 65/24, LEX nr 3883808). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r. II PK 347/07, LEX nr 465860 oraz z dnia 8 maja 2025 r., II USK 322/24, LEX nr 3889147). Zważywszy, że przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa, to we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171 czy z dnia 7 lutego 2024 r., II USK 124/23, LEX nr 3669686). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860 czy z dnia 12 grudnia 2023 r., III PSK 73/22, LEX nr 3651935). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587; z dnia 12 grudnia 2013 r., III PSK 73/22, LEX nr 3651935).

Oceniany w tym kontekście wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Oczywiściej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w nieuzasadnionej - jego zdaniem - odmowie uznania przez Sąd Apelacyjny za spełniony wymóg posiadania przez niego 15 lat

stażu pracy w warunkach szczególnych, mającej wynikać z wadliwego kierowania się przez ten Sąd wyłącznie literalnym brzmieniem nazw stanowisk zajmowanych przez skarżącego u obu pracodawców (w W. oraz w Spółce V.). W istocie w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska pracy, tylko rodzaj powierzonej mu pracy.

Niemniej jednak skarżący całkowicie pomija, że w świetle wypowiedzi orzecznictwa praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Z kolei odnośnie do możliwości zakwalifikowania prac ślusarskich do prac „przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym” wymienionych w dziale XIV, poz. 12, wykazu A, to w wyroku z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10 (LEX nr 950426), Sąd Najwyższy stwierdził, że „prace ślusarskie” (niekwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach), nie mogą być uznane za pracę „przy spawaniu”, jeśli w toku tych czynności przygotowawczych nie były wykonywane prace spawalnicze. „To praca przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym uznana została za pracę o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości, a nie jakakolwiek inna praca składająca się (obok pracy spawalniczej) na ostateczny rezultat całego procesu produkcyjnego. (...). Tylko zatem wykonywanie pracy spawalniczej (przy spawaniu) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy uprawniałoby ubezpieczonego

do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, czego w sprawie nie ustalono. W konsekwencji, o ile można podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 79), że określenie „prace przy spawaniu”, zawarte pod poz. 12, działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., obejmuje prace wykonywane w przebiegu procesu spawania, to nie ma podstaw, aby uznać, że w pojęciu tym zawierają się wszystkie prace, także niezwiązane z przebiegiem spawania, wykonywane na innych stanowiskach pracy, które stanowią „pewien ciąg technologiczny umożliwiający osiągnięcie efektu finalnego”. Inaczej rzecz ujmując, za prace „przy spawaniu” mogą być uznane prace wykonywane przez osoby zatrudnione nie tylko na stanowisku spawacza, pod warunkiem, że uczestniczą one w procesie spawania. Nie tyle zatem chodzi o nazwę stanowiska co o charakter wykonywanych czynności. Właśnie takie stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy w przywołanym wyżej wyroku I UK 192/07, skoro stwierdził, że użycie określenia „przy spawaniu” zamiast terminu „spawacz” pozwala objąć nim także prace wykonywane w przebiegu procesu spawania przez pracowników niebędących spawaczami. W żadnym razie natomiast z przedstawionego stanowiska nie wynika, że „proces spawania” to „pewien ciąg technologiczny umożliwiający osiągnięcie efektu finalnego”, do którego należą też czynności niezwiązane z czynnościami spawania wykonywane na innych stanowiskach”. W postanowieniu z dnia 4 czerwca 2012 r., I UK 67/12 (LEX nr 1675213), Sąd Najwyższy stwierdził też, że prace „przy spawaniu” mogą wykonywać osoby niebędące spawaczami; jednakże nie wszystkie prace wykonywane w pobliżu stanowiska spawacza są pracami w szczególnych warunkach.

W świetle przytoczonych judykatów Sąd Apelacyjny ocenił, że prace wykonywane przez skarżącego na stanowiskach ślusarza-montażysty, betoniarza i ślusarza-spawacza nie stanowią prac wymienionych pod poz. 12, dział XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Co więcej, wbrew zarzutom skarżącego, Sąd Apelacyjny nie kierował się wyłącznie nazwą stanowiska pracy, skoro do tego rodzaju prac zaliczył – oprócz 5 lat pracy skarżącego na stanowisku spawacza w W. – także jego pracę w Spółce V., mimo że stanowisko skarżącego pracodawca ten określał raz jako „ślusarz”, a raz jako „ślusarz-spawacz”. Nie zmieniło to jednak

sytuacji skarżącego, skoro w toku procesu zdołał wykazać jedynie 11 lat pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi sprowadza się jedynie do polemiki ze zgodnym z poglądami orzecznictwa stanowiskiem przyjętym przez Sąd Apelacyjny i nie zawiera argumentów o kwalifikowanym naruszeniu powołanych przez skarżącego przepisów.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., gdyż jeśli chodzi o tę przesłankę przedsądu, to zarzut nieważności postępowania ma swoje znaczenie, gdy osadzany jest w konkretnym przepisie określającym nieważność postępowania i w określonej podstawie faktycznej nieważności. Choć nieważność postępowania Sąd Najwyższy ma na uwadze z urzędu 398¹³ § 1 k.p.c., to jednak na etapie przedsądu wymaga się od skarżącego wskazania konkretnej podstawy prawnej i przyczyny nieważności opisanej w art. 379 k.p.c. Nie ma podstaw do zastępowania strony w tym obowiązku. Dopiero prawidłowe określenie nieważności postępowania pozwala ocenić, czy zarzut jest uprawniony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2019 r., III UK 131/18, LEX nr 2615826). Tymczasem nieważność postępowania powołana została przez skarżącego wyłącznie w podstawach skargi kasacyjnej, natomiast w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w ogóle nie ma odwołania do art. 379 k.p.c., gdyż skarżący ograniczył się w nim jedynie do sformułowania zarzutu „naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności” z uwagi na to, że jego sprawę rozpoznawała „sędzia powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej” ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS. Tak sformułowanej treści „uzasadnienia” tego wniosku w żaden sposób nie można uznać za profesjonalny wywód prawny mający wskazywać na występowanie w związku z naruszeniem wymienionych przepisów przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania w postaci nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Jak wskazano wyżej, Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w

skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Niezależnie od tego w uchwale z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95), Sąd Najwyższy stwierdził, że ocena co do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana po dniu 23 stycznia 2020 r. na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS wymaga prowadzenia ustaleń według kryteriów określonych w uzasadnieniu uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020 nr 4, poz. 34), czy wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Z przedstawionej w tej uchwale argumentacji zaś wynika, że powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest okolicznością, która samodzielnie może prowadzić do przyjęcia, że postępowanie z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 § 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2024 r., II USK 380/23, LEX nr 3695225 czy z dnia 28 czerwca 2023 r., I PSK 47/22, LEX nr 3575106) i pozbawia stronę prawa do sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd. Skarżący nie przedstawił natomiast żadnych okoliczności, które poza orzekaniem w składzie Sądu Apelacyjnego wydającym zaskarżony wyrok, przez „sędzię powołaną na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa” po zmianach, o których mowa w uchwale BSA I-4110-1/20, mogłyby prowadzić do stwierdzenia, że przy orzekaniu w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 Konstytucji RP. Stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w cytowanej uchwale połączonych Izb nie może być wykorzystywane instrumentalnie, wyłącznie w celu podważenia orzeczenia wydanego w sprawie przez stronę, która mając ku temu

sposobność przed Sądem pierwszej lub drugiej instancji, nie zgłaszała żadnych zarzutów i nie miała uwag do sposobu obsadzenia sądu orzekającego w jej sprawie, a zgłasza je dopiero wówczas, gdy wynik sprawy okazuje się dla niej niekorzystny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., I CSK 1410/23, LEX nr 3717305 i powołane tam orzeczenia).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(J.C.)

[SOP]